

CLP

**EU-FÖRORDNING OM KLASSIFICERING,
MÄRKNING OCH FÖRPACKNING AV
ÄMNER OCH BLANDNINGAR**

KEMK

KEMIKALIEDELEGATIONENS PUBLIKATIONER 7 swe (2009)

CLP
**EU-FÖRORDNING OM KLASSIFICERING,
MÄRKNING OCH FÖRPACKNING AV
ÄMNEN OCH BLANDNINGAR**

CLP. EU-förordning om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar
Kemikaliedelegations publikationer 7 swe (2009)

ISBN 978-952-00-2849-7 (inh.)

ISBN 978-952-00-2850-3 (PDF)

ISSN 1459-5990 (print)

ISSN 1798-2286 (online)

URN:ISBN:978-952-00-2850-3

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-2850-3>

www.stm.fi/svenska

Förlag: Social- och hälsovårdsministeriet

Pärmbild: Markku Ojala (Europeiska kemikaliemyndigheten i Helsingfors)

Layout: AT-Julkaisutoimisto Oy

Tryck: Universitetstryckeriet, Helsingfors 2009

Innehåll

Vad betyder CLP?	5
EU:s CLP-förordning	5
Innehållet i CLP-förordningen	6
Klassificering	7
Märkning	8
Förpackning	9
Klassificerings- och märkningsregister	10
Harmoniserad klassificering och märkning av ämnen	10
Övervakning och informationstjänst	11
Övergångstider	11
Ytterligare information	13

CLP

EU-förordning om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar

Vad betyder CLP?

Med CLP-förordningen avses en ny förordning (EG) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar. Förordningen godkändes av EU i december 2008. CLP är en förkortning av förordningens engelskspråkiga namn (Classification, Labelling and Packaging of substances and mixtures). Med CLP-förordningen genomförs ett harmoniserat klassificerings- och märkningssystem för kemikalier, GHS, (Globally Harmonised System of classification and labelling of chemicals) på global nivå. Systemet har godkänts inom FN.

Syftet med FN:s GHS-system är att samma grunder för klassificering och märkning av kemikalier ska användas i hela världen och att klassificeringen harmoniseras också med bestämmelserna om såväl transport som försäljning och användning av kemikalier. Avsikten med systemet är att det ska ge en hög skyddsnivå för människors hälsa och miljön i synnerhet i sådana länder som saknar system som informerar om faror med kemikalier. Ett globalt harmoniserat system som informerar om faror underlättar samtidigt också företagets kemikaliehandel över gränserna.

EU:s CLP-förordning

CLP-förordningen trädde i kraft den 20 januari 2009. Efter övergångstiderna kommer den att ersätta Europeiska unionens nuvarande lagstiftning på området, dvs. direktiven 67/548/EEG (ämnesdirektivet) och 1999/45/EG (preparatdirektivet). Dessa direktiv har implementerats med den nationella lagstiftningen genom kemikalielagen och genom de förordningar som utfärdats med stöd av den. EU-förordningarna gäller som sådana i hela EU, och därför upphävs motsvarande nationella lagstiftning efter att övergångstiderna för CLP-förordningen har gått ut. I den nya CLP-förordningen har man beaktat de viktigaste delarna i GHS-systemet och vissa delar av EU:s nu gällande lagstiftning om klassificering och märkning av kemikalier. De sist nämnda har inte harmoniserats inom FN.

Syftet med CLP-förordningen är att bestämma vilka egenskaper hos ämnen och blandningar som bör leda till att de klassificeras som farliga. Tillverkare, importörer och nedströmsanvändare av ämnen och blandningar ska först identifiera och bedöma ämnenas egenskaper utifrån all tillgänglig information och jämföra informationen med klassificeringskriterierna i förordningen. Om ämnen eller blandningar klassificeras som farliga, ska det anges med en varningsetikett. I förordningen har man beaktat såväl fysikaliska faror som faror för människors hälsa och miljön.

CLP-förordningen är anpassad till REACH-förordningen.

Innehållet i CLP-förordningen

Syftet med CLP-förordningen är att säkerställa en hög skyddsnivå för människors hälsa och för miljön samtidigt som den ska medge fri rörlighet på den inre marknaden för ämnen, blandningar och föremål som hör till tillämpningsområdet för förordningen så att

- 1) Bestämmelserna om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar harmoniseras.
- 2) Tillverkare, importörer och nedströmsanvändare åläggs en skyldighet att klassificera ämnen och blandningar.
- 3) Leverantörer av kemikalier åläggs en skyldighet att märka och förpacka ämnen och blandningar på det sätt som anges i förordningen. Också distributörer ansvarar för märkningar och förpackningar.
- 4) Tillverkare och importörer av ämnen åläggs en skyldighet att till Europeiska kemikaliemyndigheten anmäla klassificeringssuppgifter för farliga ämnen som släpps ut på marknaden och för ämnen som enligt REACH-förordningen ska registreras.
- 5) Klassificeringen och märkningen av ämnen som finns förtecknade i bilaga VI till förordningen harmoniseras.
- 6) Det upprättas ett register över klassificeringar och märkningar. Registret ska innehålla alla klassificeringar och märkningar som avses under punkt 4 och 5.

CLP-förordningen innehåller artikeltext och dessutom sju bilagor, där kraven på klassificering, märkning och förpackning definieras närmare. Bilagorna är:

- Bilaga I: Klassificerings- och märkningskrav för farliga ämnen och blandningar
- Bilaga II: Särskilda regler för märkning och förpackning av vissa ämnen och blandningar
- Bilaga III: Lista med faroangivelser, kompletterande faroinformation och kompletterande märkning
- Bilaga IV: Lista med skyddsangivelser
- Bilaga V: Faropiktogram
- Bilaga VI: Harmoniserad klassificering och märkning av vissa farliga ämnen
- Bilaga VII: Tabell för översättning mellan klassificering enligt ämnesdirektivet, dvs. direktiv 67/548/EEG, och klassificering enligt CLP-förordningen

Klassificering

Leverantörer av ämnen och blandningar ska först identifiera tillgängliga uppgifter om egenskaper och utifrån dessa uppgifter bestämma om ämnet eller blandningen utgör en fysikalisk fara, hälsofara eller miljöfara enligt klassificeringskriterierna i bilaga I till CLP-förordningen.

Enligt CLP-förordningen ska informationen om egenskaper gälla de former eller de fysikaliska tillstånd i vilka ämnet släpps ut på marknaden och i vilka det rimligen kan förväntas användas. Leverantörer av ämnen och blandningar ska granska den insamlade informationen om egenskaper och jämföra den med klassificeringskriterierna i bilaga I till förordningen.

Blandningar klassificeras på basis av tillgängliga testdata på blandningen eller på grundval av tillgängliga data på liknande ämnen eller blandningar, s.k. överbyggingsprinciper. Blandningar kan också klassificeras utifrån klassificeringen av de ingående ämnena och koncentrationen av ämnena i fråga.

För att fastställa de fysikaliska farorna ska ämnet och blandningen testas, förutom i sådana fall då det finns tillgång till tillräckliga och tillförlitliga uppgifter.

På grundval av granskningen ska tillverkaren, importören eller nedströmsanvändaren av kemikalien klassificera ämnet eller blandningen i enlighet med klassificeringskriterierna i en eller flera faroklasser och farokategorier. Utifrån klassificeringen väljs nödvändiga faro- och skyddsangivelser, faropiktogram och signalord. Dessa beskriver ämnets eller blandningens farliga egenskaper och hur allvarlig faran är.

För att underlätta den nya klassificeringen av ämnen finns en omvandlingstabell i bilaga VII till förordningen. Med hjälp av tabellen kan klassificeringen av ämnen eller blandningar som klassificerats enligt det gamla systemet omvandlas så att den överensstämmer med CLP-förordningen, om det inte finns tillgång till uppgifter om faroklass för ett ämne eller en blandning.

Märkning

För ämnen eller blandningar som klassificerats som farliga ska av förpackningsetiketten framgå bland annat handelsnamn och namn på de ämnen som orsakat klassificeringen, nödvändiga faropiktogram, signalord, faro- och skyddsangivelser, kontaktuppgifter till leverantören av kemikalien samt mängden av ett ämne eller en blandning när det gäller förpackningar som säljs till allmänheten. Faropiktogrammen ska uppfylla kraven i förordningens bilaga I och V. Tryckbara faropiktogram finns exempelvis på FN:s webbsidor på adressen: <http://www.unece.org/trans/danger/publi/ghs/pictograms.html>

Faropiktogrammen i CLP-förordningen avviker från de tidigare farosymbolerna. Därför måste varningsetiketterna på förpackningar med kemikalier förnyas under övergångstiden. De nya faropiktogrammen framgår av bild 1. Dessutom ersätts de standardfraser (nuvarande R- och S-fraser) som anger fara och säkerhetsåtgärder med nya faroangivelser (H-angivelser) och skyddsangivelser (P-angivelser). Helt nytt är användningen av signalorden "Fara" och "Varning". Faropiktogrammen har inga namn.

För faropiktogrammen samt faro- och skyddsangivelserna anges i förordningen företrädesprinciper enligt vilka användningen av dem bestäms.

Faropiktogram, signalord samt faro- och skyddsangivelser ska placeras intill varandra på etiketten. Tilläggsmärkning används för att komplettera innehållet på etiketten. I Finland ska texten på etiketten alltid skrivas både på finska och svenska.

Bild 1. CLP-förordningens nya faropiktogram och deras användning

Användning:
akut toxiska
ämnen

Användning:
organtoxiska,
karcinogena,
mutagena och
reproduktionstoxiska
ämnen samt
luftvägssensibilise-
rande ämnen

Användning:
gaser under tryck
och kondense-
rade gaser

Användning: akut
toxiska ämnen,
ämnen som orsakar
hud-, ögon- och
luftvägsirritation
samt hudsensibilise-
rande ämnen

Användning:
frätande ämnen,
ämnen som med-
för fara för allvar-
liga ögonskador

Användning:
explosiva ämnen

Användning:
brandfarliga
ämnen

Användning:
oxiderande ämnen

Användning:
miljöfarliga
ämnen

Förpackning

Ämnen och blandningar som har klassificerats som farliga ska förpackas i förpackningar som uppfyller kraven i förordningen. Förpackningarna får inte läcka eller ge efter, materialet i förpackningen får inte reagera med innehållet och förpackningar som är försedda med förslutning som gör återförslutning möjlig ska vara utformade så att de kan återförslutas upprepade gånger utan att innehållet läcker ut. Förpackningar som innehåller ett farligt ämne eller en farlig blandning som tillhandahålls allmänheten får varken ha en form eller formgivning som kan dra till sig eller väcka aktiv nyfikenhet hos barn eller vilseleda konsumenterna eller ha ett utförande eller en formgivning som liknar dem som används för livsmedel, djurfoder, läkemedel eller kosmetiska produkter. Förpackningar ska vid behov förses med en barnskyddande förslutning och taktill varningsmärkning för synskadade i enlighet med bilaga II.

Märkningsuppgifterna ska anges på förpackningen på ett outplånligt sätt och vara tillräckligt stora och angivna med så stort mellanrum att de är lätta att läsa. Etiketterna ska kunna läsas horisontellt när förpackningen är i normalläge. Faropiktogrammet ska framträda tydligt mot bakgrunden.

Klassificerings- och märkningsregister

Tillverkaren eller importören ska anmäla klassificeringen och märkningen av såväl ämnen som ska registreras enligt REACH-förordningen som ämnen som klassificeras som farliga och som släpps ut på marknaden till det s.k. klassificerings- och märkningsregistret ("classification and labelling inventory"). Registret upprätthålls av Europeiska kemikaliemyndigheten (ECHA) som publicerar det på sina webbsidor. Registret har som mål att det på EU-området ska finnas bara ett slags klassificering och märkning för samma ämne. Efter den 1 december 2010 ska anmälan till ECHA göras inom en månad från det att ett ämne släppts ut på marknaden. Om ämnet redan finns på marknaden, ska anmälan göras senast den 1 januari 2011, om anmälan inte redan har gjorts som ett led i registreringen av ämnet.

Även om man med registret försöker uppnå en enda samlad klassificering och märkning per ämne, är den klassificering och de märkningar som anges i registret juridiskt bindande bara om de har harmoniserats på lagstiftningsnivå. Klassificeringen av ämnet finns då i bilaga VI till CLP-förordningen. Ett omnämmande av harmoniseringen ingår också i en lista på ECHA:s webbsidor.

Harmoniserad klassificering och märkning av ämnen

I CLP-förordningen ingår en lista med harmoniserad klassificering och märkning av de farliga ämnen som nämns ovan, bilaga VI. I listan finns bindande klassificeringar och märkningar för vissa ämnen som är harmoniserade på EU-nivå. Om ett ämne inte finns med i listan ska tillverkaren, importören eller nedströmsanvändaren själv klassificera ämnet med hjälp av klassificeringskriterierna i CLP-förordningen. I bilaga VI ingår två tabeller med harmoniserad klassificering och märkning. Tabell 3.1 innehåller klassificeringar och märkningar enligt bestämmelserna i CLP-förordningen och tabell 3.2 enligt de gamla bestämmelserna. Företag kan välja vilken tabell de tillämpar med iakttagande av de övergångstider som anges i CLP-förordningen.

Inom EU har klassificeringen och märkningen av ämnen harmoniserats enligt den gamla lagstiftningen för cirka 3400 ämnen. Dessa gamla klassificeringar ingår i bilaga VI till CLP-förordningen, men i fortsättningen kommer som regel nya harmoniserade klassificeringar och märkningar att ges bara för kancerogena, reproduktionstoxiska, könscellsmutagena och luftvägssensibiliserande ämnen samt för verksamma ämnen i biocidprodukter och växtskyddsmedel.

Övervakning och informationstjänst

Enligt CLP-förordningen ska medlemsstaterna övervaka att CLP-förordningen efterlevs och på det nationella planet införa bestämmelser om sanktioner vid överträdelser av förordningen. Medlemsstaterna ska också vart femte år lämna in en rapport till ECHA om resultaten av offentliga kontroller och andra tillsynsåtgärder som har vidtagits. Förordningen förutsätter även att medlemsstaterna inrättar en nationell stöd- och informationspunkt som ger råd åt tillverkare, importörer, distributörer, nedströmsanvändare och andra berörda parter om deras respektive ansvar och skyldigheter enligt förordningen. I Finland reglerar kemikalielagen tillsynsmyndigheternas och de behöriga myndigheternas verksamhet, den nationella rådgivningen och sanktionerna enligt CLP-förordningen.

Övergångstider

I CLP-förordningen medges en övergångstid för klassificering, märkning och förpackning av ämnen enligt den nya förordningen till den 1 december 2010, och för klassificering, märkning och förpackning av blandningar ända till den 1 juni 2015. Fram till dessa datum är det möjligt att tillämpa gamla bestämmelser och klassificera, förpacka och märka kemikalier enligt de gamla reglerna. Det är dock möjligt att börja tillämpa det nya CLP-systemet redan innan övergångstiderna går ut. I så fall ska de varningsetiketter som fästs på förpackningen förses med *märkningar* bara enligt den nya förordningen, medan *klassificeringen* av ämnen, blandningar eller dess beståndsdelar i säkerhetsdatabladet ska anges enligt såväl det gamla som det nya sättet ända till slutet av övergångstiden, dvs. den 1 juni 2015. Under tiden 1.12.2010–1.6.2015 ska ämnen klassificeras i säkerhetsdatabladet på såväl det gamla som det nya sättet.

Men om ett ämne har släppts ut på marknaden med gamla märkningar före den 1 december 2010, behöver det inte märkas om och omförpackas enligt CLP-förordningen förrän den 1 december 2012. På motsvarande sätt behöver inte blandningar som har släppts ut på marknaden med gamla märkningar före den 1 juni 2015 märkas om och omförpackas enligt CLP-förordningen förrän den 1 juni 2017.

Bild 2. Övergångstider för ämnen enligt CLP-förordningen

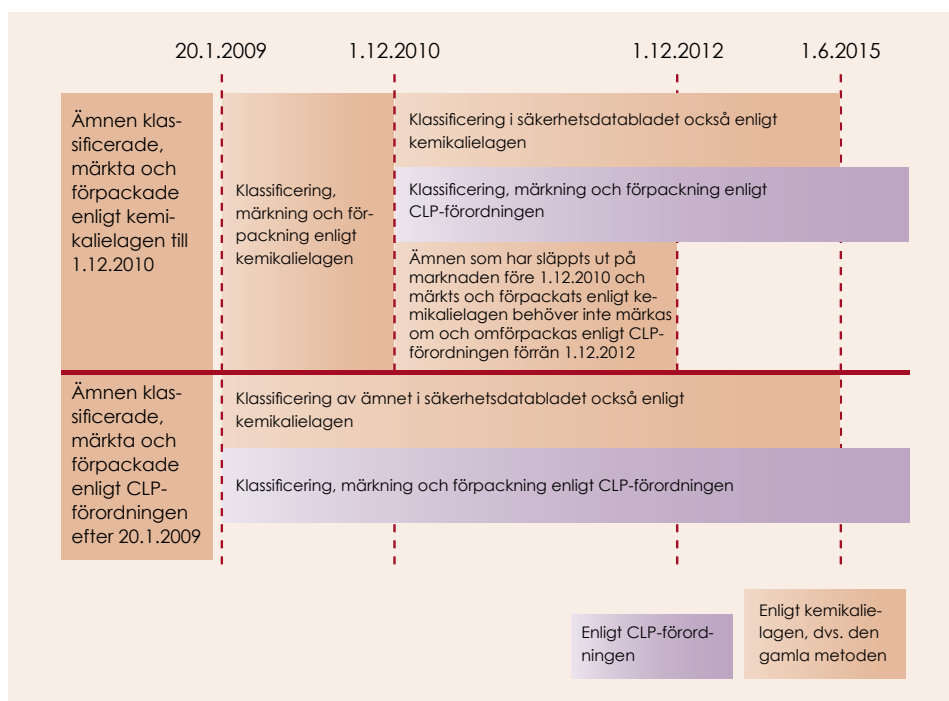
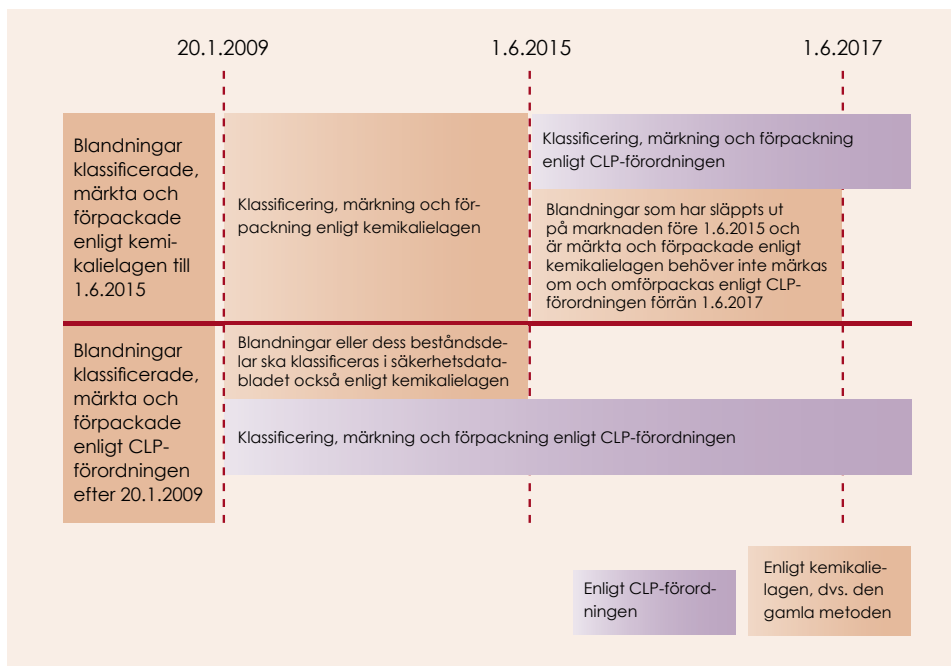

Bild 3. Övergångstider för blandningar enligt CLP-förordningen

Ytterligare information

CLP-förordningen med bilagor på finska, svenska och engelska samt information om genomförandet i Finland finns bl.a. på adressen:

www.reachinfo.fi

Ytterligare information i frågor som gäller genomförandet av CLP-förordningen ger den nationella rådgivningen på adressen:

www.clpneuvonta.fi

På Europeiska kemikaliemyndighetens (ECHA:s) webbsidor finns information och anvisningar om CLP-förordningen på engelska:

http://echa.europa.eu/classification_en.asp

Ytterligare information om Förenta Nationernas (FN:s) GHS-system finns på adressen:

http://www.unece.org/trans/danger/publi/ghs/ghs_welcome_e.html

Verksamhetsutövarens checklista:

1. Samla in och lista namn och identifieringsnummer för alla kemikalier som ska hanteras.
2. Kontrollera om ämnet finns i bilaga VI till CLP-förordningen (harmosnerad klassificering och märkning av vissa ämnen).
3. Bekanta dig med kraven i CLP-förordningen och de ändringar som den nya förordningen för med sig på eget initiativ och genom att delta i utbildningar som ordnas av olika instanser.
4. Fatta beslut om när du ska övergå till det nya systemet och beakta tidtabellerna för din leveranskedja.
5. Ge akt på att övergångstiderna skiljer sig åt när det gäller klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar.
6. Om du beslutar att tillämpa de nya klassificeringarna och märkningarna redan innan övergångstiderna går ut, ska du korrigera klassificeringen och varningsetiketten i enlighet med de nya kraven i CLP-förordningen. Obs! Klassificeringen i säkerhetsdatabladet ska uppges enligt såväl det nya som det gamla systemet fram till den 1 juni 2015.
7. Informera i leveranskedjan om de nya klassificeringarna och märkningarna.
8. Om du är tillverkare eller importör på EU-området ska du anmäla klassificeringen av ämnen som du släpper ut på marknaden till ECHA inom en månad från det att ämnet har släppts ut. För ämnen som har kommit ut på marknaden före den 1 december 2010 ska anmälan göras senast den 1 januari 2011.
9. Följ genomförandet av CLP-förordningen på ECHA:s webbsidor och exempelvis kemikaliedelegations webbsidor på adressen www.reachinfo.fi.

